

חוק הפרשנות, תשמ"א-1981

רבדים בחקיקה

דיני חוקה – פרשנות ויסודות המשפט

תוכן ענינים

3	Go	פרק א: תחולה	
3	Go	תחולת החוק וסייגיה	סעיף 1
3	Go	תחולת הגדרות שבחיקוק	סעיף 2
3	Go	פרק ב: פירוש מלים וביטויים	
3	Go	משמעותם של מלים וביטויים	סעיף 3
4	Go	אדם	סעיף 4
4	Go	יחיד ורבים	סעיף 5
4	Go	זכר ונקבה	סעיף 6
4	Go	הכלל אינו מעיין הפרט דוקא	סעיף 7
4	Go	עד....	סעיף 8
4	Go	לפי	סעיף 9
4	Go	תקופות	סעיף 10
4	Go	פרק ג: פירוש הסמכות	
4	Go	מקום שלא נקבע זמן	סעיף 11
4	Go	סמכות לפטור	סעיף 12
5	Go	מינוי והסמכה כיצד	סעיף 13
5	Go	סמכות מינוי	סעיף 14
5	Go	סמכות התקנה	סעיף 15
5	Go	סמכות מינוי גוף	סעיף 16
5	Go	סמכויות עזר	סעיף 17
5	Go	סמכות בהשגה ובערר	סעיף 18
5	Go	שמירת סמכויות וחובות	סעיף 19
5	Go	פעולת מספר בני אדם	סעיף 20
5	Go	פרק ד: דין חיקוקים	
5	Go	שעת תחילה	סעיף 21
5	Go	סייגים לכוחו של ביטול	סעיף 22
5	Go	תקנות ומינויים לפי חיקוק שבוטל	סעיף 23
5	Go	הנוסח המחייב	סעיף 24
5	Go	פירושם של אזכורים	סעיף 25
5	Go	סטיה מטופס	סעיף 26
5	Go	פרק ה: שונות	
5	Go	תיקון פקודת הראיות	סעיף 27
6	Go	תיקון חוק נכסי המדינה	סעיף 28
6	Go	תיקון חוק החוזים	סעיף 29
6	Go	תיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט	סעיף 30

חוק הפרשנות, תשמ"א-1981

נוסח מלא ומעודכן

6	Go	ביטול	סעיף 31
6	Go	תחילה	סעיף 32
6	Go	פרסום	סעיף 33

חוק הפרשנות, תשמ"א-1981*

פרק א': תחולה

1. חוק זה יחול לגבי כל חיקוק והוראת מינהל, אף אם ניתנו לפני תחילתו, אם אין הוראה אחרת לענין הנדון ואם אין בענין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם חוק זה; אולם על מלים וביטויים למעט "חטא", "עוון" ו"פשע", שבחיקוקים והוראות מינהל שניתנו לפני תחילת חוק זה לא יחול סעיף 3 אלא יוסיפו לחול ההגדרות שבסעיף 1 לפקודת הפרשנות¹.

תחולת החוק וסייגיה
(תיקון מס' 3)
תשנ"ד-1994

2. מונח שהוגדר בחיקוק - משמעו כהגדרתו, והגדרה זו תחול גם על תקנות שהותקנו לפי אותו חיקוק, וכל צורה דקדוקית הנגזרת מהמונח תתפרש לפי אותה משמעות, הכל אם אין הוראה אחרת לענין הנדון ואם אין בענין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם אותה הגדרה.

תחולת הגדרות
שבחיקוק

פרק ב': פירוש מלים וביטויים

3. המלים והביטויים הבאים להלן - משמעותם כמפורש בצידם:
"בכתב" - לרבות בכל דרך אחרת של הצגת אותיות, ספרות או סימנים בצורה הנראית לעין או הניתנת לפענוח חזותי;
"דין" - כל אחד מאלה:

משמעותם של מלים
וביטויים

(1) חיקוק;

(2) דינים דתיים - בין שבעל פה ובין שבכתב - כפי תקפם במדינה;

(3) (א) אקט של הפרלמנט הבריטי או דבר המלך במועצתו או חלק מהם, או תקנות לפיהם, ודיני המשפט המקובל ועקרוני היושר של אנגליה, כפי תקפם במדינה;

(ב) דינים עותמאניים כפי תקפם במדינה;

"הוראת מינהל" - הוראה או מינוי - לרבות הודעה, מודעה, רשיון, היתר וכיוצא באלה - שניתנו בכתב מכוח חוק ואינם בני-פעל תחיקתי;

"הפרה", לענין דרישה או הוראה - אף אי-קיומה במשמע;

"חוק" - חוק של הכנסת או פקודה;

"חטא" - כהגדרתו בחוק העונשין, תשל"ז-1977;

"חיקוק" - חוק או תקנה;

(תיקון מס' 3)
תשנ"ד-1994

"חלוט", לענין פסק דין או החלטה של בית משפט - שאין עליהם עוד ערעור או ערר או השגה כיוצא בהם;

"יום" - תקופה מחצות הלילה עד חצות הלילה שלאחריו;

"מחוז" - אחד המחוזות המינהליים ששטח המדינה מחולק להם בידי הממשלה על פי חוק;

"מיטלטלין" או "טובין" - נכסים מוחשיים שאינם מקרקעין;

"מימי חופין" - רצועת ים פתוח לאורך חופי המדינה, ברוחב שנים עשר מילים ימיים

(תיקון מס' 1)
תש"ן-1990

* פורסם ס"ח תשמ"א מס' 1030 מיום 15.6.1981 עמ' 302 (ה"ח תשמ"א מס' 1456 עמ' 228).

חוקן ס"ח תש"ן מס' 1305 מיום 14.2.1990 עמ' 90 (ה"ח תשמ"ט מס' 1952 עמ' 168) - תיקון מס' 1 בסעיף 1 לחוק מימי חופין (תיקון), התש"ן-1990.

ס"ח תשנ"א מס' 1335 מיום 21.12.1990 עמ' 30 (ה"ח תשנ"א מס' 2020 עמ' 21) - תיקון מס' 2 בסעיף 1 לחוק שנת הכספים, התשנ"א-1990; תחילתו בשנת 1992 ור' סעיף 12 לענין הוראות מעבר.

ס"ח תשנ"ד מס' 1481 מיום 23.8.1994 עמ' 358 (ה"ח תשנ"ב מס' 2098 עמ' 115) - תיקון מס' 3 [במקור מס' 2] בסעיף 8 לחוק העונשין (תיקון) מס' 39 (חלק מקדמי וחלק כללי), התשנ"ד-1994; תחילתו שנה מיום פרסומו.

¹ למעט כאמור בסעיף 1 לחוק מימי חופין (תיקון), תש"ן-1990.

מנקודת שפל המים שבחוף;

"מקרקעין" - קרקע, כל הבנוי עליה והנטוע בה וכל דבר אחר המחובר אליה חיבור של קבע, זולת מחוברים הניתנים להפרדה;

"נציג היועץ המשפטי לממשלה" או "בא כוח היועץ המשפטי לממשלה" - פרקליט בפרקליטות המדינה על שלוחותיה או מי שהיועץ המשפטי לממשלה הסמיכו להיות נציגו או בא-כוחו;

"נקבע" - נקבע בחיקוק שבו מצוי ביטוי זה או בתקנות שניתנו לפיו;

"עוון" - כהגדרתו בחוק העונשין, תשל"ז-1977;

"פשע" - כהגדרתו בחוק העונשין, תשל"ז-1977;

"פקודה" - פקודה שניתנה לפני הקמת המדינה או פקודה של מועצת המדינה הזמנית;

"קונסול" או "נציג קונסולרי" - קונסול כללי, קונסול, סגן קונסול וכל המוסמך למלא תפקידו של אחד מאלה, וכן סוכן קונסולרי;

"רשות מקומית" - עיריה, מועצה מקומית, ועד מקומי או איגוד ערים;

"שנה" ו-"חודש" - לפי הלוח הגריגוריאני, ואם צויינה תחילת תקופתם או סופה לפי הלוח העברי בלבד לפי הלוח העברי;

"שנת כספים" - תקופה מאחד בינואר של שנה פלונית עד שלושים ואחד בדצמבר של אותה שנה; על אף האמור בסעיף 1 תחול הגדרה זו גם על חיקוקים והוראות מינהל שניתנו לפני תחילתו של חוק זה;

"תאגיד" - גוף משפטי, כשר לחיובים, לזכויות ולפעולות משפטיות;

"תפישה", לענין מקרקעין - לרבות השימוש, ההחזקה או ההנאה שלא כעובד או כפקיד בלבד או לשם השגחה או שמירה בלבד;

"תצהיר" - הצהרה בכתב שניתנה ואומתה באחת הדרכים הקבועות לכך בחיקוק;

"תקנה" - הוראה שניתנה מכוח חוק והיא בת-פעל תחיקתי.

4. מקום שמדובר באדם - אף חבר-בני-אדם במשמע, בין שהוא אדם תאגיד ובין שאינו תאגיד.

5. האמור בלשון יחיד - אף לשון רבים במשמע, וכן להיפך.

6. האמור בלשון זכר - אף לשון נקבה במשמע, וכן להיפך.

7. המלים "או", "אחר" או ביטוי דומה להן - להבדיל מן המפורט שלפניהן הן באות ולא להקיש לו, זולת אם יש עמן המלים "דומה" או "כיוצא בזה" או ביטוי אחר שמשמעו היקש.

8. הביטוי "עד..." לענין זמן או לענין מבואה - משמעו עד ועד בכלל.

9. הביטוי "לפני", לענין חיקוק פלוני, או ביטוי כיוצא בו - משמעו גם לפי תקנות שהותקנו מכוחו של החיקוק.

10. (א) מקום שנקבעה תקופה קצובה במספר ימים או שבועות מיום פלוני, אותו יום לא יבוא במנין.

(ב) תקופה קצובה במספר חדשים או שנים לאחר אירוע פלוני תסתיים בחדשה האחרון ביום שמספרו בחודש כמספר יום האירוע, ואם היה החודש חסר אותו יום - ביום האחרון של החודש.

(ג) במנין ימי תקופה יבואו גם ימי מנוחה, פגרה או שבתון שעל פי חיקוק, זולת אם הם הימים האחרונים שבתקופה.

פרק ג': פירוש הסמכות

11. הסמכה או חיוב לעשות דבר, בלי קביעת זמן לעשייתו - משמעם שיש סמכות או חובה

(תיקון מס' 3)
תשנ"ד-1994
(תיקון מס' 3)
תשנ"ד-1994

(תיקון מס' 2)
תשנ"א-1990

אדם

יחיד ורבים

זכר ונקבה

הכלל אינו מעין הפרט דוקא

"עד..."

"לפני"

תקופות

מקום שלא נקבע זמן

לעשותו במהירות הראויה ולחזור ולעשותו מזמן לזמן ככל הנדרש לפי הנסיבות.	
12. הסמכה ליתן פטור, הקלה, הנחה וכיוצא באלה - משמעה הסמכה ליתן אותם אף במקצת או בתנאים.	סמכות לפטור
13. (א) מקום שניתנה סמכות למנות אדם, להסמיכו או להטיל עליו חובה - מותר לעשות כן בנקיבת שמו או בנקיבת שם משרתו.	מינוי והסמכה - כיצד
(ב) מינוי אדם, הסמכתו או הטלת חובה עליו בנקיבת שם משרתו בלבד - משמעם מינוי, הסמכה או חיוב של מי שממלא את המשרה מזמן לזמן.	
14. הסמכה לעשות מינוי - משמעה גם הסמכה להתלות את תקפו, לבטלו, לפטר את מי שנתמנה או להשעותו מתפקידו.	סמכות מינוי
15. הסמכה להתקין תקנות או ליתן הוראת מינהל - משמעה גם הסמכה לתקן, לשנות, להתלות או לבטלן בדרך שהותקנו התקנות או ניתנה ההוראה.	סמכות התקנה
16. הסמכה למנות גוף של מספר חברים - משמעה גם הסמכה למנות לו יושב ראש ולמנות ממלא מקום לכל חבר שלו.	סמכות מינוי גוף
17. (א) הסמכה לעשות דבר או לדון בענין פלוני או להכריע בו - משמעה גם הסמכה לקבוע נוהל עבודה וסדרי דיונים ככל שאלה לא נקבעו בחיקוק.	סמכויות עזר
(ב) הסמכה לעשות דבר או לכפות עשייתו - משמעה גם מתן סמכויות עזר הדרושות לכך במידה המתקבלת על הדעת.	
18. הסמכה לדון ולהכריע בערר או בהשגה אחרת על החלטה של רשות - משמעה גם הסמכה לאשר את ההחלטה בשינויים או בלא שינוי, לבטלה ולהחליט החלטה אחרת במקומה או להחזיר את הענין עם הוראות לרשות שהחליטה.	סמכות בהשגה ובערר
19. מתן סמכות או הטלת חובה לפי חיקוק אחד, אין בהם כשהם לעצמם כדי לגרוע מסמכות שניתנה או חובה שהוטלה לפי חיקוק אחר.	שמירת סמכויות וחובות
20. פעולה שהוטלה על מספר בני אדם כשרה אם נעשתה בידי רובם.	פעולת מספר בני אדם
פרק ד': דין חיקוקים	
21. שעת תחילת תקפו של חיקוק היא בשעה 00.01 של יום תחילתו.	שעת תחילה
22. ביטולו של דין אין כוחו יפה -	סייגים לכוחו של ביטול
(1) להחיות דבר שלא היה לו תוקף בשעה שהביטול נכנס לתקפו;	
(2) להשפיע על פעולה קודמת של הדין המבוטל או על מה שנעשה לפיו;	
(3) להשפיע על זכות או חיוב שלפי הדין המבוטל.	(תיקון מס' 3 תשנ"ד-1994)
23. משובטל חיקוק, בטלים עמו התקנות והמינויים שנעשו מכוחו; אולם מקום שהחיקוק המבטל קובע הוראות במקום המבוטלות - התקנות והמינויים שנעשו מכוח ההוראות המבוטלות יעמדו בתקפם עד שיבוטלו בתקנות ובמינויים מכוח החיקוק המבטל.	תקנות ומינויים לפי חיקוק שבוטל
24. הנוסח המחייב של כל דין הוא הנוסח שבשפה שבה הוא ניתן; אולם בדין שניתן באנגלית לפני הקמת המדינה ונקבע לו נוסח חדש לפי סעיף 16 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948 - הנוסח החדש מחייב.	הנוסח המחייב
25. אזכור של חיקוק בחיקוק אחר - כוונתו לחיקוק המאוזכר כנוסחו בשעה שנזקקים לו, לרבות הוראות שנוספו בו והוראות שבאו במקומו בחיקוק אחר.	פירושם של אזכורים
26. טופס שנקבע בחיקוק - סטייה קלה ממנו, שאין בה כדי לפגוע בעיקר או להטעות, אינה פוסלת את הנעשה לפיו.	סטייה מטופס

פרק ה': שונות

27. תיקון פקודת הראיות – בפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971 –
- (1) אחרי סעיף 34 יבוא:
- "רשומות" - ראייה
- 34א. דבר שפורסם ב"רשומות" חזקה שנעשה כראוי, והוא הדין בכל דבר שפורסם המדפיס הממשלתי אף שלא ברשומות.
- תאריך הפרסום של "רשומות"
- 34ב. התאריך הנקוב של גליון "רשומות" הוא יום פרסומו;
- (2) בפרק ה', לפני סעיף 58 יבוא:
- "הדין הוא כמפורסמות
- 57ב. כל דין הוא מן המפורסמות שאינן צריכות ראייה, אם אין הוראה אחרת משתמעת.
- המצאה על-ידי הדואר
- 57ג. מקום שחיקוק מתיר או מחייב להמציא מסמך על ידי הדואר, בין שהוא נוקט לשון "המצאה" ובין שהוא נוקט לשון "נתינה" או "שליחה" או לשון אחרת, רואים את ההמצאה – אם אין הוראה אחרת משתמעת – כמבוצעת –
- (1) אם דו"ר מכתב המכיל את המסמך והמען על המכתב היה כשורה ודמי המשלוח שולמו מראש או שהמכתב היה פטור מתשלום דמי דואר או נושא עליו סימן המעיד כי הוא נשלח בשירות המדינה;
- (2) במועד שבו היה המכתב מגיע לתעודתו בדרך הרגילה של הדואר, אם לא הוכח היפוכו של דבר."
28. בחוק נכסי המדינה, תשי"א-1951, אחרי סעיף 8 יבוא:
- "תשלומי חובה, חילופים וגמולים
- 8א. (א) מקום שחיקוק מחייב אדם בתשלום היטל, אגרה, עמלה או גמול כספי אחר בעד פעולה של עובד ציבורי או של משרד ציבורי, ומקום שבית המשפט או רשות אחרת הטילו קנס או תשלום אחר או פסקו חילוט - יימסר הכסף או המחולט או תמורתו לאוצר המדינה או יועמד לרשותו, אם אין הוראה אחרת משתמעת.
- (ב) הוראת סעיף קטן (א) אינה גורעת מכוחה של הוראה המזכה אדם לקבל, או מתירה לתת לו, חלק מן הקנס או מן התמורה."
29. בסעיף 25 לחוק החוזים (חלק כללי), תשל"ג-1973, במקום סעיף קטן (ד) יבוא:
- "(ד) סעיפים 2, 4, 5, 6, 7, 8 ו-10 לחוק הפרשנות, תשמ"א-1981, וסעיף 57ג לפקודת הראיות [נוסח חדש], תשל"א-1971, יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על פירושו של חוזה, אם אין הוראה אחרת לענין הנדון ואם אין בענין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם תחולה כאמור."
30. בסעיף 10(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948, המלים "תאריך הרשומות נחשב כתאריך הפרסום" - יימחקו.
31. פקודת הפרשנות, למעט סעיפים 16(2) ו-17(4), 19-42-1 - בטלה.
32. תחילתו של חוק זה ביום ג' בתשרי תשמ"ב (1 באוקטובר 1981).
33. חוק זה יפורסם תוך שלושים ימים מיום קבלתו בכנסת.

יורם ארידור
שר האוצר

מנחם בגין
ראש הממשלה

יצחק נבון
נשיא המדינה